

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA INFORMATIKY

Confederation of Open Access Repositories

PV070 DIGITÁLNÍ KNIHOVNY

Petr Veselý
1. ročník magisterského studia

Brno, 2. prosince 2014

Úvod

Confederation of Open Access Repositories (COAR) je sdružení s celosvětovou působností, které vzniklo s posláním zviditelnit výsledky výzkumů a zvýšit jejich aplikaci prostřednictvím celosvětové sítě digitálních Open Access (OA) repozitářů. Kromě toho si klade za cíl umožnit komukoliv na světě mít prospěch ze znalostí získaných z výzkumů financovanými z veřejných prostředků [1].

Historie vzniku COAR souvisí s projektem DRIVER podporovaným Evropskou Komisí¹. Původně měl totiž zajistit dlouhodobější řízení a údržbu infrastruktury projektu po skončení grantu². V roce 2009 se projekt vyvinul v organizaci zacílenou na spojení vědeckých repozitářů s principem volného přístupu. Původně měla 28 zakládajících členů. Během několika let se rozrostla a momentálně má přes sto členů z 35 různých států [2].

Hlavním cílem sdružení je zlepšení v oblasti vědy a výzkumu, a to prostřednictvím:

- Propagace a zavádění principu otevřeného přístupu u výsledků vědeckých výzkumů prostřednictvím celosvětové sítě digitálních repozitářů,
- podpory vytváření a rozvoje digitálních repozitářů a jejich propojení na národní i mezinárodní úrovni,
- vysvětlení výhod principu otevřeného přístupu a zlepšení komunikace mezi stranami zainteresovanými v udržování, používání nebo zlepšování repozitářů s otevřeným přístupem,
- účasti na projektech financovaných třetími stranami v případě, že se týkají cíle sdružení[4].

1. Digital Repository Infrastructure Vision for Europe.

2. O projektu DRIVER více na: https://dspace.muni.cz/bitstream/ics_muni_cz/919/1/ProjektDRIVER_esej.pdf nebo na stránkách projektu: <http://www.driver-repository.eu>

Organizační struktura

Struktura organizace je podrobně popsána ve stanovách společnosti [4].

Členové organizace

Členem organizace se mohou stát právnické osoby (zejména neziskové organizace se zaměřením na vyšší vzdělávání, výzkum a oblast infrastruktury a technologií), které s organizací sdílí její poslání a cíle.

Řádní členové jsou povinni platit členské poplatky³. Například z důvodu výše poplatků je možné využít tzv. skupinové členství, které je určeno pro skupinu 2-10 institucí. Všichni členové mají pasivní volební práva (např. právo kandidovat ve volbách) a aktivní volební práva (právo volit). Nevýhodou členství ve skupině je to, že celá skupina má pouze jeden aktivní hlas stejně jako jeden řádný člen.

Výkonná rada

Výkonná rada se schází jednou za tři měsíce. Členové výkonné rady se podílejí na všech klíčových rozhodnutích organizace. Mezi povinnosti výkonné rady patří příprava valné hromady, výkon rozhodnutí přijatých valnou hromadou, správa majetku, vytváření strategických plánů, výročních zpráv a sestavování rozpočtu, přijímání nových členů a vytváření pracovních skupin.

Valná hromada

Valná hromada se schází jednou za rok a může se jí účastnit jakýkoliv řádný člen. V její pravomoci je zrušení sdružení, volby do výkonné rady a poradního sboru, přijímání výročních zpráv výkonné rady a zpráv auditorů, schválení nebo změna strategických plánů a rozpočtu a v neposlední řadě také stanovení výše poplatků.

3. Aktuálně ve výši 500 Euro.

Poradní sbor

Poradní sbor dává rady výkonné radě a valné hromadě a vyjadřuje se k výročním zprávám, rozpočtům a strategickým plánům sdružení. Přijímá také zprávy o činnosti pracovních skupin.

Pracovní skupiny

Z důvodu efektivnosti byly vytvořeny tzv. pracovní skupiny. Každá pracovní skupina se zabývá jiným tématem a napomáhá k naplnění cílů sdružení. V rámci pracovních skupin jsou dále podle potřeby utvářeny tzv. zájmové skupiny, které řeší různé dílčí problémy.

Aktuální stav projektu

Organizace se dle strategického plánu momentálně zabývá čtyřmi základními oblastmi [4]:

1. Podpora vývoje globální udržitelné sítě vědeckých repozitářů s principem volného přístupu jako klíčového prvku vývoje mezinárodní vědecké informační infrastruktury.
2. Zajištění podpory komunitě zabývající se repozitáři s principem volného přístupu.
3. Definice a podpora interoperability, norem a politik v oblasti infrastruktury.
4. Stimulace rozvoje služeb repozitářů s přidanou hodnotou pro uživatele.

Cíle sdružení se snaží naplňovat celkem pět pracovních skupin:

Pracovní skupina č.1 „Repository Content“

Pracovní skupina se snaží shromažďovat a šířit osvědčené postupy pro vznik, fungování a růst OA repozitářů mezi své členy a napomáhat rozvoji služeb s přidanou hodnotou.

V roce 2013 skupina vytvořila zprávu, která se zabývá udržitelnými postupy pro naplnění repozitářů [5]. Popisuje v ní problémy při plnění repozitářů obsahem a ukazuje možné přístupy při jejich řešení fungující v reálných projektech.

V témže roce vznikl také dokument zabývající se podrobně problémem licencování obsahu a dohodami s vydavateli [6] .

V rámci pracovní skupiny existuje zájmová skupina „Repository Impact and Visibility“. Zabývá se hlavně optimalizací pro vyhledávače a začleněním úložišť do vnějších vyhledávacích služeb.

Pracovní skupina č.2 „Repository Interoperability“

Druhá pracovní skupina se zabývá problémem interoperability repozitářů. V roce 2012 skupina vydala zprávu o aktuálním stavu interoperability OA repozitářů [7]. Na zprávu se momentálně snaží navázat tím, že vytváří plán pro další směřování interoperability repozitářů.

V rámci pracovní skupiny byly vytvořeny celkem tři zájmové skupiny. Skupina „Controlled Vocabularies for Repository Assets“ se zabývá standardizací specifických vlastností publikací a dat a momentálně udržuje projekt „info:eu-repo⁴“.

Zájmová skupina „Usage Data and Beyond“ se zabývá metrikami měřícími přístup a používání publikací. Úzce spolupracuje s iniciativou COUNTER⁵

Zájmová skupina „The long tail of research data“ se snaží vytvořit osvědčené postupy pro správu vysokoškolských výzkumných dat⁶.

Pracovní skupina č.3 „Training and Education“

Pracovní skupina poskytuje členům sdružení vzdělávací materiály, pořádá workshopy a také nabízí možnost konzultací a rad ohledně repozitářů prostřednictvím helpdesku. Pravidelně organizuje webináře a workshopy prakticky po celém světě.

Pracovní skupina „Repository Observatory“

Cílem pracovní skupiny je identifikovat trendy a možný budoucí vývoj v souvislosti s používáním repozitářů. Na webových stránkách je k dispozici článek o systémech CRIS, institucionálních repozitářích a jejich interoperabilitě a také zdroje související s danou tematikou [8].

4. Více o projektu na: <https://wiki.surfnet.nl/display/standards/info-eu-repo>

5. Více o projektu COUNTER: <http://www.projectcounter.org/about.html>.

6. Aktuální výsledky skupiny lze nalézt na: <https://rd-alliance.org/group/long-tail-research-data-ig.html>

Závěr

Sdružení COAR se snaží prezentovat na různých konferencích a workshopech. Během posledního roku se takto prezentovalo na více než dvaceti akcích po celém světě. Mimo to ke své prezentaci využívá i sociální síť.

Sdružení se daří plnit stanovené cíle a díky neustálému přibírání nových členů stále roste na významu. Jako velké plus bych viděl to, že má promyšlenou organizační strukturu a strategický plán, na jehož tvorbě se podílejí jednotliví členové. Sdružení pravidelně vydává zprávy o své činnosti a výsledky své práce zveřejňuje na svých webových stránkách, díky čemuž jsou k dispozici široké veřejnosti.

COAR je organizací, která plněním svých cílů pozitivně přispívá k rozvoji OA repozitářů a celkově zlepšuje povědomí o dané problematice.

Literatura

- [1] Frequently Asked Questions. *COAR – Greater visibility and application of research through global networks of Open Access repositories* [online]. [cit. 2014-12-03]. Dostupné z: <https://www.coar-repositories.org/about/frequently-asked-questions/>
- [2] Open and Shut?: Interview with Kathleen Shearer, Executive Director of the Confederation of Open Access Repositories. In: *Richard Poynder - Independent Journalist* [online]. 2014 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <http://poynder.blogspot.cz/2014/05/interview-with-kathleen-shearer.html>
- [3] DRIVER: DRIVER Project: Digital Repository Infrastructure Vision for European Research *Law.com* [online]. [cit. 2014-12-03]. Dostupné z: <http://www.driver-repository.eu/COAR-establishes-a-global-knowledge-infrastructure.html>
- [4] Articles of Association. *COAR – Greater visibility and application of research through global networks of Open Access repositories* [online]. 2011 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <https://www.coar-repositories.org/about/coar-ev/articles-of-association/>
- [5] Incentives, Integration, and Mediation: Sustainable Practices for Populating Repositories. COAR-REPOSITORIES.ORG. *COAR – Greater visibility and application of research through global networks of Open Access repositories* [online]. 2013 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: https://www.coar-repositories.org/files/Sustainable-best-practices_final2.pdf
- [6] Open Access Clauses in Publishers' Licenses: Current State and Lessons Learned. COAR-REPOSITORIES.ORG. *COAR – Greater visibility and application of research through global networks of Open Access repositories* [online]. 2013 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <https://www.coar-repositories.org/files/OA-Clauses-in-Publishers-Licenses.pdf>

- [7] The Current State of Open Access Repository Interoperability. COAR-REPOSITORIES.ORG. *COAR – Greater visibility and application of research through global networks of Open Access repositories* [online]. 2012 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <http://goo.gl/JsBSfN>
- [8] Repository Observatory. *COAR – Greater visibility and application of research through global networks of Open Access repositories* [online]. 2011 [cit. 2014-12-05]. Dostupné z: <https://www.coar-repositories.org/activities/repository-observatory/>

Metadata v Dublin Core

```
<?xml version="1.0"?>
  <rdf:RDF xmlns:rdf="http://www.w3.org/1999/02/22?rdf?syntax?ns#"
    xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/"
    xmlns:dcq="http://dublincore.org/2000/03/13/dcq#»
  <rdf:Description rdf:about="http://dublincore.org/documents/2001/09/20/dcmes?xml/"
  <dc:title>Confederation of Open Access Repositories</dc:title>
  <dc:creator>Petr Veselý</dc:creator>
  <dc:subject>COAR</dc:subject>
  <dc:subject>Digitální knihovny</dc:subject>
  <dc:description>Confederation of Open Access Repositories (COAR)
je sdružení s celosvětovou působností, které vzniklo s posláním zviditel-
nit výsledky výzkumů a zvýšit jejich aplikaci prostřednictvím celosvě-
tové sítě digitálních Open Access (OA) repositářů. Kromě toho si klade
za cíl umožnit komukoliv na světě mít prospěch ze znalostí získaných
z výzkumů financovanými z veřejných prostředků.</dc:description>
  <dc:publisher>Petr Veselý</dc:publisher>
  <dc:date>2014-12-05</dc:date>
  <dc:type>Text</dc:type>
  <dc:type>Esej</dc:type>
  <dc:format>application/pdf</dc:format>
  <dc:source>https://www.coar-repositories.org/about/frequently-asked-
questions/</dc:source>
  <dc:source>http://poynder.blogspot.cz/2014/05/interview-with-kathleen-
shearer.html</dc:source>
  <dc:source>http://www.driver-repository.eu/COAR-establishes-a-global-
knowledge-infrastructure.html</dc:source>
  <dc:source>https://www.coar-repositories.org/about/coar-ev/articles-
of-association/</dc:source>
  <dc:source>https://www.coar-repositories.org/files/Sustainable-best-
practices_final2.pdf</dc:source>
  <dc:source>https://www.coar-repositories.org/files/OA-Clauses-in-
Publishers-Licenses.pdf</dc:source>
  <dc:source>http://goo.gl/JsBSfN</dc:source>
  <dc:source>https://www.coar-repositories.org/activities/repository-
observatory/</dc:source>
```

```
<dc:language>cs</dc:language>  
<dcq:isVersionOf rdf:resource="http://dublincore.org/documents/dcmes?xml/" />  
<dcq:replaces rdf:resource="http://dublincore.org/documents/2001/04/11/dcmes?xml/" />  
</rdf:Description>  
</rdf:RDF>
```